

Güney Kutbu Yarışı

1911 yılında Norveçli Roald Amundsen ve Britanyalı Robert Falcon Scott, Güney Kutbu'na ulaşan ilk insanlar olmak için yola çıkmışlardı. Amundsen hem amacına ulaşmayı hem de ekibindeki herkesi sağ salim geri döndürmeyi başardı. Scott ve dört arkadaşıyla kutba ulaştıktan sonra dönüş yolunda hayatlarını kaybetti.

Her ne kadar bu iki keşif yolculuğu günümüzde "Güney Kutbu'na ulaşma yarışı" olarak anılsa da aslında önceden planlanmış bir yarış yoktu.

Roald Amundsen'in Öyküsü

Roald Amundsen (1872-1928), 21 yaşındayken tıp eğitimini yarıda bırakmıştı ve kutupları keşfetmeyi amaçlıyordu. 1897-1899 yılları arasında Antarktika seferine, 1903-1906 yılları arasındaysa Kuzey Kutbu yakınındaki Kuzey-Batı Geçidi seferine katılmıştı. Aslında öncelikli olarak Kuzey Kutbu'na ulaşan ilk insan olmayı amaçlıyordu, ama ABD'li Robert Edwin Peary 1909 yılında bunu başaran ilk insanın kendisi olduğunu iddia ettikten sonra hedefini Güney Kutbu olarak değiştirdi.

1911 yılında *Fram* adlı gemiyle denize açıldıklarında Amundsen, geminin kaptanı ve başka iki denizci haricinde kimse Güney Kutbu'nu keşfetmeye gittiklerini bilmiyordu. Gemideki diğer denizciler bu durumdan çok daha sonraları haberdar edileceklerdi.

Amundsen ve ekibi, Antarktika'nın Balina Koyu'na ulaştığında yanlarında köpekler, kar kızakları, yakıt ve çok miktarda yiyecek vardı. Köpekleri başlangıçta kızakları çekmek için, daha sonraları ise besin olarak kullanmayı düşünüyorlardı. Amundsen'in planı, Ağustos'un sonlarında güneş doğduktan kısa süre sonra kutba doğru yolculuğa başlamaktı. İtirazlara rağmen soğuğa aldırmandan ekibindeki dokuz kişiden sekizini yanına alarak 8 Eylül'de yola çıktı. İlk birkaç gün gündüz vakti yolculuk ederek uzun mesafe katetmeyi başardılar.

Ancak geceleri hayli soğuk olduğu için çok az uyuyabiliyorlardı ve bazı köpeklerin pençeleri donmaya başlamıştı. 12 Eylül günü hava sıcaklığı -56°C 'ye düşünce önce korunmak için bir igloo inşa ettiler, daha sonra gemiye geri döndüler. Dönüş yolculuğu sırasında bazı köpekler öldü bazılarınınsa kızaklar üzerinde taşınması gerekti. İlk deneme başarısız olmuştu.

Amundsen 19 Ekim'de dört kişi, dört kızak ve 52 köpek ile beraber ikinci kez Güney Kutbu'na ulaşmak için yola çıktı. Daha sonraları Axel Heiberg Buzulu olarak adlandırılacak olan dik bir buzulu tırmanarak Antarktika Platosu'na çıkmayı başardılar. Köpeklerin yedisi buzula ulaşmadan ölmüştü, kalanların on sekiziniyse planlandığı gibi buzula ulaştıktan sonra öldürdüler. Köpeklerin leşlerinin bazılarını dönüş yolculuğu için depoladıktan sonra kalanları kendilerinin ve sağ kalan köpeklerin gıda ihtiyacını karşılamak için yanlarına aldılar.

Amundsen ve ekibi yola çıktıktan 56 gün sonra, 14 Aralık 1911'de Güney Kutbu'na ulaşmayı başardı.

Amaçlarına ulaştıklarından emin olmak için bir süre civarda dolaştıktan sonra 18 Aralık'ta 38 gün sürecek dönüş yolculuğuna başladılar. Amundsen Güney Kutbu'nda bir çadır ve Norveç kralına hitaben yazılmış bir mektup bırakmıştı. Daha sonra bölgeye ulaşması beklenen Scott'tan mektubu yerine ulaştırmasını rica ediyordu. 99 gün süren keşif yolculuğu 25 Ocak 1912'de tamamlandığında toplamda 3440 kilometre yol yapmışlardı.

Gemiye döndüklerinde Amundsen başarısını dünyaya duyurmak için sabırsızlanıyordu. 8 Mart'ta Avustralya'daki Hobart'a ulaşınca önce kardeşine telgraf çekti, daha sonra da vereceği konferansları planlamaya başladı. Evlerde televizyon ve radyonun olmadığı o dönemlerde başarıları paraya dönüştürmenin yolu şehir şehir gezerek konferanslar vermekten geçiyordu.

Amundsen ve ekibindeki herkes 20 Ağustos 1912'de Norveç kralı Haakon tarafından "Güney Kutbu Madalyası" ile onurlandırıldı. Takip eden yıllarda kutup keşifleriyle ilgilenmeyi sürdüren Amundsen'in 1918 yılında Kuzey Kutbu'na ulaşmak için çıktığı gemi yolculuğu başarısız oldu. Daha sonraları uçakla Kuzey Kutbu'na ulaşmak için yaptığı denemeler de başarısız oldu. Amundsen 1928 yılında hayatını kaybetti.

Robert Falcon Scott'ın Öyküsü

Robert Falcon Scott (1868-1912) Britanya Donanması'nda subaydı. 1901-1904 yılları arasında 50 kişilik bir ekiple Antarktika keşfine katılmıştı. Britanya'ya döndükten sonra yüzbaşı rütbesine yükselen Scott, amacı "Güney Kutbu'na ulaşarak Britanya İmparatorluğu'nu onurlandırmak" olan Antarktika seferinin başkanlığına seçildi. Güney Kutbu'na ulaşan ilk insanlar olmanın yanı sıra çeşitli bilimsel çalışmalar da yapmayı planlıyorlardı.

Scott ve ekibi, kamplarını Ross Adası'ndaki Evans Burnu'na kurmuştu. Amundsen'in kamp kurduğu Balinalar Koyu'na göre Güney Kutbu'na yaklaşık 100 kilometre daha uzak olan bu bölgeden Beardmore Buzulu yoluyla Antarktika Platosu'na ulaşmayı planlıyorlardı. Bu buzulun eğimi, Amundsen ve arkadaşlarının üzerinde yol aldığı Axel Heiberg Buzulu'na göre daha düşük olduğu için her ne kadar mesafe daha fazla olsa da yolculuğun çok daha kolay geçeceği düşünülüyordu. Ancak bu rota Scott ve arkadaşlarının soğuk Antarktika Platosu'nda daha uzun süre geçirmesine de neden olacaktı. Üstelik Scott bu yüksekliklerde gerekli olacak besin miktarını yanlış hesapladığı için beraberlerinde getirdikleri yiyecek miktarı azdı. Su ihtiyacının Amundsen'in yolculuğunda olduğu gibi buzun eritilmesiyle sağlanması planlanıyordu. Ancak Amundsen ve arkadaşlarının aksine parafin dolu kutuları sıkıca lehimlemedikleri için beraberlerinde getirdikleri yakıtın bir kısmı buharlaşarak kaybolacaktı. Bu durum yeterli miktarda su üretmelerleriyle ve kâşiflerin vücutlarının yolculuk sırasında aşırı miktarda su kaybetmesiyle sonuçlandı.

Scott ve arkadaşlarının yanında köpeklerle birlikte midilliler ve motorlu kızaklar da vardı. Ancak motorlu kızakların en büyüğü daha hiç kullanılmadan gemiden karaya çıkarılırken kaybedilince geriye sadece iki küçük motorlu kızak kalmıştı. Ayrıca ekiptekiler kayakla kayma konusunda tecrübesizdi ve her ne kadar Scott tarafından kaymayı öğrenmeye teşvik edilmişlerse de isteksiz davranmışlardı.

Scott ve arkadaşları 1 Kasım 1911'de yolculuğa başladılar. Başlangıçta dörder kişilik iki ekip vardı. Bu ekiplerden birinin Güney Kutbu'na ulaşması diğer grubunsa bu gruba destek olmak için yiyecek taşınması ve geri dönüş yolculuğunda gerekli olacak besin depolarını kurması planlanıyordu. Scott daha sonra kutba gidecek ekibin beş kişilik olmasına karar verdi, diğer üç kişiye gemiye geri döndü. Amundsen'in yolculuğunda olduğu gibi köpeklerin gerektiğinde besin kaynağı olarak kullanıldığı bu yolculuk 77 gün sürdü. Nihayetinde Scott ve arkadaşları 17 Ocak 1912 günü Güney Kutbu'na ulaştıklarında Amundsen'in kendilerinden beş hafta önce bölgeye ulaştığını öğrendiler. Bu sırada ekiptekiler yetersiz beslenme ve özellikle de C vitamini eksikliği nedeniyle bitkin düşmüştü. Bir gün dinlendikten sonra dönüş yolculuğuna başladılar. Aşırı soğuğa ve yetersiz beslenmeye rağmen Güney Kutbu Platosu'nun sınırlarına sağsalim ulaşmayı başardılar.

Ancak ekiptekilerden biri Beardmore Buzulu üzerinden deniz kıyısına doğru yolculuk ederken 17 Şubat'ta bir kaza sonucunda hayatını yitirdi. Scott yolculuğa başlamadan önce destek grubundakilere 1 Mart günü kendilerini 80° enlemi civarında belirledikleri bir bölgede köpeklerle karşılaşmaları için emir vermişti. Güney Kutbu'ndan dönen ekipteki dört kişi bu bölgeye 27 Şubat günü, belirlenenen de daha erken bir tarihte ulaşmayı başardı. Ancak 10 Mart'a kadar beklemelerine rağmen kendilerini karşılamaya gelen olmadı. Deniz kıyısındaki kamplarına ulaşmak için aşırı soğuk havada yapmaları gereken yaklaşık 650 kilometrelik bir yolculuk vardı ve daha fazla bekleyemezlerdi. O gün ekiptekilerden biri yolculuğu sağ olarak tamamlamaktan umudunu keserek çadırdan çıktı ve kar fırtınasının içinde kayboldu. Geriye kalan üç kişi ancak 35 kilometre kadar yol yapmayı başarabildikten sonra 19 Mart günü son kamplarını kurdular. Kar fırtınası ilerlemelerini zorlaştırıyordu ve çok az besinleri vardı. Scott'ın yolculuk sırasında tuttuğu günlükteki son tarih 29 Mart. Güney Kutbu'ndan ayrıldıktan yaklaşık 70 gün sonra öldüklerinde, içinde bir ton yiyecek ve yakıt bulunan depoya varmalarına sadece 18 kilometre kalmıştı. Üzeri karlarla örtülmüş çadırları ancak sekiz ay sonra, 12 Kasım 1912'de bulunabildi.

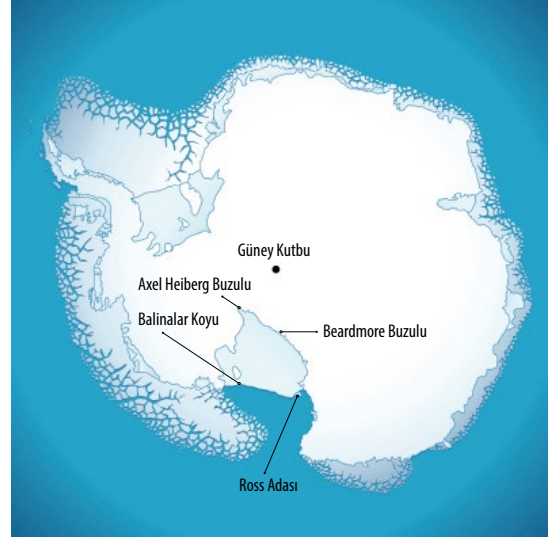
Scott ve dört arkadaşının Güney Kutbu'na ulaşmayı başardığı ancak dönüş yolunda öldükleri haberi, keşif gemisi 10 Şubat 1913'te Yeni Zelanda'ya ulaştıktan sonra dünyaya yayıldı. Yolculuk sırasında hayatını kaybedenler, cesaretleri ve azimleri sebebiyle Britanya'da ulusal kahraman ilan edildi. Keşif yolculuğundan sağ dönenler madalyalarla ve terfilerle onurlandırıldı. 1948 yılında Scott ve arkadaşlarının macerasını anlatan *Antarktikalı Scott* isimli bir film çekildi. Bugün Güney Kutbu'nda Cambridge Üniversitesi tarafından kurulmuş Scott Kutup Araştırma Enstitüsü adını taşıyan bir araştırma merkezi var. Bir kütüphane ve müzeye de ev sahipliği yapan enstitüde 60 civarında personel çalışıyor.

Amundsen'in Scott'a Bıraktığı Mesaj

“Sevgili Yüzbaşı Scott, Bu bölgeye bizden sonra ulaşacak ilk kişi muhtemelen siz olacağınız için sizden bu mektubu Kral VII. Haakon'a ulaştırmanızı rica edeceğim. Çadırdaki eşyaların herhangi birini kullanabilecekseniz lütfen tereddüt etmeyin. Dışarıda bıraktığımız kızak işinize yarayabilir. Size güvenli bir geri dönüş diliyorum. Saygılarımla.”

İki Keşfin Karşılaştırması

Üzerinden yüz yıldan fazla bir zaman geçtikten sonra bu iki keşif yolculuğuna baktığımızda neden birinin başarılı, diğerininse başarısız olduğu hakkında pek çok şey söylemek mümkün. Amundsen, yiyecek ihtiyacını daha iyi hesaplamıştı. Ayrıca buz eritmek için gerekli yakıtların depolandığı kutuları lehimleyerek buharlaşmalarını engellediği için yolculuk sırasında su sorunu yaşanmamıştı.

Scott'ın başarısızlığının en önemli sebeplerinden biri ulaşım ve taşıma konusunda yaşanan sıkıntılardır. Scott ve ekibinin beraberindeki bir motorlu kızak yolculuk başlamadan kullanılamaz hale gelmiş, diğer ikisiyse yolculuk başladıktan kısa süre sonra bozulmuştu. Üstelik Scott motorlu kızakları kullanmakta uzman olan ekip üyesini Güney Kutbu'na ulaşmaya çalışan beş kişilik ekibe dâhil etmediği için bozulan kızakları tamir edebilecek birisi yoktu. Depolar kurulurken yararlanılması planlanan 19 midillinin 9'u hiç kullanılmadan ölmüştü. Ayrıca köpeklerin aksine Güney Kutbu'nda bol bulunan ayı balığı ve penguen etiyile beslenmediklerinden midilliler için de yiyecek taşınması gerekiyor ve bu durum yolculuğu hayli zorlaştırıyordu.

Scott'ın başarısızlığının bir diğer nedeni yetersiz beslenmeydi. Kutba doğru yol alırken midillilerin ölmemesi için yiyecek deposunu planlanandan yaklaşık 50 kilometre önce kurmuşlardı. Eğer depo ilk planlanan yerde kurulmuş olsaydı tüm zorluklara rağmen belki de gemiye geri dönmeyi başaracaklardı. Çünkü öldüklerinde yiyecek deposuna ulaşmalarına sadece 18 kilometre kalmıştı.

Scott günlüğüne yazdığı son notlarda yaşadıkları yıkımın nedeninin beklenmeyen kötü hava koşulları olduğunu belirtiyordu. Dönüş yolculuğu sırasındaki sıcaklıkların mevsim normallerinin çok altında olduğu düşünülürse bu tespitin doğru olduğu söylenebilir. Ayrıca geri dönüş sırasında arkalarından eserek yolculuğu kolaylaştırmasını bekledikleri rüzgâr da ortalarda yoktu.

Scott her ne kadar yolculuktan sağ salim dönmeyi başaramasa da ülkesinde bir kahraman olarak görülmüştü. Ancak aynı durumun Amundsen için geçerli olduğu söylenemez. Scott'a haber vermeden onunla bir yarışa girmesi centilmence bulunmadığı için yıllarca eleştirildi.

Belki de bu olaylardan günümüze kalan en anlamlı şey, tüm yıl boyunca Güney Kutbu'daki araştırmacılara ev sahipliği yapan Amundsen-Scott Güney Kutbu İstasyonu.

Kaynak
<http://www.coolantarctica.com/Antarctica%20fact%20file/History/race-to-the-pole-amundsen-scott.php>

